

A széleskörű folyóiratszemlében végre képet kapunk a legújabb magyarországi régészeti irodalomról. Ez a szemle a legkisebb folyóirat közleményeit is figyelembe veszi, az őskor, klasszikai archaeologia, népvándorlások és embertan területéről. Az eleven és mindenre kiterjedő rovatot — amely valóban hézagpótló — Gallus Sándor vezeti. E rovatban Roska Márton, Gallus Sándor és Fetic Nándor tollából olvashatunk kritikát, ellenkritikát és szerkesztői hozzászólást Dombay Jánosnak *A zengővárkonyi őskori telep és temető* c. kötetéről, amely az Arch. Hung. XXIII. köteteként jelent meg. Minthogy legilletékesebb helyen volt alkalmunk erről a dolgról véleményt nyilvánítani, itt csak annyit jegyünk meg, hogy amennyire helyesnek és szükségesnek tartjuk a termékenyítő kritikát és a folyóiratnak azt a célkitűzését, hogy a közleményeket idegen nyelven is megjelenteti, nem tartjuk helyesnek egy ilyen elmérgesedett vitának a külföld fülhallatára való, néha személyeskedésig menő folytatását.

A kötet valóban nagy gazdagodását jelenti a hazai szakirodalomnak. Reméljük, hogy ez a valóban az egész országot felölelő folyóirat — bár még jelentős múzeumaink hiányoznak ebből a kötetből — programja szerint gyakrabban megjelenve, a jövőben, ha rövid szemlében is, de hírt fog adni a hazai múzeumokban folyó régészeti tevékenységről, hogy arról ne évek után szerezhessünk csak tudomást.

Dr. Banner János.

Praehistorica. Beiträge zur Ur und Frühgeschichte des Menschen. Herausgegeben von Josef Bayer, Direktor am Naturhistorischen Museum in Wien. Wien, 1928. Verlag von Curt Kabitsch-Leipzig.

I. S. Brodar-Celje und J. Bayer, Wien, Die Potočka Zijalka. Eine Hochstation der Aurignac-Schwankung in den Ostalpen. 13 lap, 3 tábla. 4:50 Rm.

A Kelet-Karavánkák Olseva részében van az 1700 m magasan fekvő Potočka-Zijalka nevű barlang. Az ember egykori jelenlétére utalnak a különböző formájú, megmunkált csonteszközök. A faunát illetően a barlangi medve az uralkodó. A lelet kiértékelését Bayer végezte. Megállapítja, hogy egy bizonyos csonteszköz típus, a „Lautscher Knochen spitze“ a telep idejét az aurignacien öregebb szakaszába helyezi. Ez a megállapítás teszi lehetővé, hogy egy három helyen átlukasztott barlangi medve alsóállkapocs töredéket kronológiaiailag is meghatározzon, helyezvén azt a fennebb említett csonteszközökkel egy korba, de már rendeltetését illetően találgatásokra van utalva és csak feltételezi, hogy valamilyen zeneszerszámmal van dolgunk. Rámutat arra, hogy ennek a kultúrának fő jellegzetessége a már említett csonteszköz típus. Feltűnő, hogy a lelőhelyen a kőeszközök hiányzanak. Szamba véve, az ehhez a csoporthoz tartozó többi leletet, arra a következtetésre jut, hogy e keskenypengéjű, ú. n. „Olshewa“ kultúra a keleti Alpokban Fiumétól Északmorvaországig terjedő területre korlátozódik, de megvan a Krakkó melletti wiersz-hovi alsó barlangban is. Hiányzik ezidőszerint Magyarországról és a nyugati területekről. Embere a Cro-Mag-

non racehoz tartozik, amely fajta a magdaleniennek is hordozója. Emiatt is hajlandó Bayer ezt a sajtóságot kultúrát pre-magdaleniennek, vagy legalább a magdalenien egyik kialakítójának tekinteni. Klimatológiai szempontból ez a kultúresoport az öregebb aurignacienre eső melegebb periódusban jelentkezik, amely a rixdorfi horizont al esik egybe.

II. *Josef Bayer*, Ein altbronzezeitlicher Depotfund aus Peigarten. 7 lap, 1 szövegekőzti ábra, 3 tábla. 4·50 RM.

Még 1912-ben került elő az alsóausztriai Peigarten mellett az a kincslelet, amelyhez egy agyagedény, tizenegy nagyobb, kerekre hajlított bronzrúd, három bronzspirális, két széles bronzlemezéből készült karvédő és három bronztű tartozott. A lelet hitelesítésére 1925-ben végzett ásatáskor az agyagedények még néhány töredéke került elő, s így annak formája teljesen rekonstruálható volt. Az edény az aunjetitzi kultúra jellegzetes darabja, s mivel ehhez a kultúrához tartozó leletek a kincslelet környékén nagyobb számban voltak találhatóak, valószínű, hogy nem vándorereskedő elrejtett készletéről van szó. Az egykori telep egyik lakója áshatta el a bemutatott bronztárgyakat.

III. *Josef Bayer*, Ein Depotfund aus Gross-Weikersdorf. 11 lap, 3 szövegekőzti ábra, 3 tábla. 4·50 RM.

Az igen érdekes leletben volt egy bronznyárs, öt tokosvéső, két bronzfibula és két bronzlepény. Kerültek elő edénytöredékek is, de a formát nem sikerült belőlük rekonstruálni. A felsorolt leletek lakógödörben voltak, s ebből a tényből Bayer azt a következtetést vonja le, hogy a gödör lakója összeolvasztás céljából gyűjtötte, azonban

az összeolvasztásra valamilyen okból már nem kerülhetett sor. A lelet legfiatalabb darabjai kétségkívül a fibulák, amelyek a pápaszemes és hárfafibula szerkezeti elemeiből tevődtek össze, ezeknél a típusoknál tehát fiatalabbak. Mindent egybevetve Bayer a leletet a Hallstatt B, esetleg C periódusára helyezi.

Praehistorica. Beiträge zur Ur- und Frühgeschichte des Menschen. Begründet von Josef Bayer. Herausgegeben von dr. Eduard Beninger, Wien, 1939. Verlag Curt Kabitsch-Leipzig.

Heft 4. *Otto Seewald*, Der Vogelwagen vom Glasinac. 15 lap, 4 tábla. 4·50 RM.

Még 1880-ban, egy glasinaci halomsírból került elő az az igen érdekes madaraskocsi, amellyel együtt volt tartva egy görög importárúként kezelhető bronzkancsó, egy súlyos bronzkarperec és két vaslándzsahegy. A már eddig is többször publikált lelet nagyon megérdemli az ismételt figyelmet. A szerző az analóg leletekkel való stílustani egybevetés után megállapítja, hogy Kr. e. 700—600 körül készült (Hallstatt C, D periódus). Földbekerülésének idejét viszont a már említett, vele együtt előkerült lelettárgyak Kr. e. 500 körüli időre helyezik. A hazai kutatást különösen érdekelheti, hogy ezt a madaras kocsifajtát annak a „trák-kimmeriai“ kultúrkörnek tulajdonítja a szerző, amelynek középpontja Erdély területe. Rendeltetéséről egyöntetű a vélemény, t. i. kultikus jelentősége van. Itt érdemes megemlíteni azt is, hogy ez a kocsifajta Kr. e. 200—Kr. u. 200 közti időben Kínában is jelentkezik, talán a szkíták a közvetítők.

Heft 5. *Friedrich Holste*, Der frühhallstattzeitliche Bronzegefäßfund

